

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 49 din data de 22.01.2020

Dosar nr.: 784/2018

Petiția nr.: 7.369 din data de 28.11.2018

Petent:

Reclamat: www.ebihoreanul.ro, prin S.C. Bihor Media S.A.

Obiect: comentarii cu un posibil caracter discriminatoriu la adresa comunității maghiare

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2. S.C. Bihor Media S.A. cu sediul în Oradea, Calea Aradului nr. 4, bl. 3, sc. A

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Prin petiția înregistrată cu nr. 7.369 din data de 28.11.2018, petentul sesizează C.N.C.D., arătând că pe site-ul www.ebihoreanul.ro au fost menținute comentarii ale unor postări care au un caracter discriminatoriu la adresa persoanelor de etnie maghiară.

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20, alin.4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

5. Prin adresa cu nr. 7.369 din data de 17.12.2018 a fost citat petentul. Prin adresa nr. 7369 din data de 17.12.2018 a fost citat reclamatul. Părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 15.01.2018. La audieri părțile nu s-au prezentat.

6. Prin citații, Consiliul a solicitat părților să își prezinte punctul de vedere, precum și orice mijloace de probe referitoare la obiectul petiției, respectiv al susținerilor.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

7. Petentul susține că reclamata promovează grave atingeri conviețuirii pașnice între comunitățile române și maghiare, prin menținerea unor postări ale unor articole, indiferent dacă au fost pe teme de sănătate, administrație publică, amenajarea unui spațiu public sau eveniment cultural, singura constantă fiind că persoanele care prezentau aceste teme aparțineau comunității maghiare.

8. Postările au fost următoarele:

- (...) țigani albi ce sunteți (...)
- (...) am scos „oameni„ din voi (...)
- Mergeți în Ungaria și faceți-vă acolo clase deșteptilor (...)
- Individ cu un creier rudimentar, primitiv (...)
- (...) udemeristii (indivizi necinstiți, retrograzi cu mentalități bolnave)
- (...) cum ar mai băga ei baioneta armei în burta româncelor gravide, așa cum au făcut și strămoșii lui! Noi nu uităm, dar nici nu iertăm! Oricum, nu în felul în care vreți voi.

În anexă a fost depuse print screenurile unor articole din ultima perioadă de pe site-ul amintit. (filele 3-17 la dosar)

Susținerile părții reclamate

9. Prin adresa nr. 485 din 01.02.2019, (filele 20-49 din dosar) reclamatul susține că sesizarea nu privește articolele realizate și publicate, ci doar comentariile făcute de către terțe persoane, și anume cititori ai portalului, pe marginea unor creații jurnalistice care nu au fost contestate în niciun fel, deoarece demersurile editoriale ale publicațiilor se încadrează în limitele deontologiei, fiind făcute cu respectul drepturilor și libertăților fundamentale, și având ca reper principal interesul public.

Temele abordate de ziar sunt actuale, serioase, grave, de larg interes public, disputate și de esență, cum ar fi acțiunea de segregare a elevilor maghiari de cei români, din anumite școli orădene, cu dorința creării unei școli exclusiv maghiare. Nici un articol al Bihoreanului nu a fost contestat vreodată de petent sau de UDMR, nici în instanță, nici în fața vreunei autorități administrative, iar comentariile sunt serios moderate. Susține faptul că, interesul petentului nu a fost acela de a verifica dacă redacția își face cum se cuvine datoria, ci doar stă la pândă și vânează orice greșeli sau scăpări, încercând să le transforme în sancțiuni, ca și cum jurnaliștii de la Bihoreanul ar fi adversarii săi politici din Parlament, nu doar niște martori care consemnează realități și își exprimă păreri.

10. În trecut pe site-ul www.ebihoreanul.ro au apărut în zona de comentarii postări ofensatoare pe care le-a moderat insuficient sau nu le-a cenzurat cu totul, deși s-ar fi impus. A fost sancționat la acel moment de Consiliu prin Hotărârea nr. 625/2015.

Portalul eBihoreanul.ro a publicat un Regulament general de utilizare a site-ului, un Regulament cu reguli clare privind postarea comentariilor pe portalul propriu și a implementat un sistem de cenzurare automată a expresiilor vulgare, dar și un sistem de raportare a mesajelor

abuzive prin care utilizatorii pot reclama ușor administratorului site-ului orice comentariu inadecvat.

Din anul 2014, pe site pot comenta doar cititori înregistrați în prealabil ca utilizatori (useri), în baza unei chei de acces pe care o primesc doar pe o adresă de email validă. Totodată, a realizat un **sistem de reținere a datelor de identificare (IP)** ale celor care comentează, dotat cu posibilitatea de suspendare/blocare a drepturilor de comentare ale unui utilizator, de eliminare a posibilității de a se comenta la unele articole, posibilitatea introducerii la unele articole, mai sensibile, a obligativității aprobării prealabile de către administrator a comentariului, ș.a.m.d.

De asemenea, fiecare comentator, odată autentificat, este avertizat explicit: „Comentariile care conțin injurii, un limbaj licențios, instigare la încălcarea legii, la violență sau ură vor fi șterse. Îi încurajăm pe cititori să ne raporteze orice abuz vor sesiza în comentariile postate pe eBihoreanul.ro”. În plus, moderatorul a notificat public, în mod repetat, comentatorii de necesitatea instaurării unui climat sănătos de dialog; s-a recurs la atenționări, avertismente și mesaje adresate direct, în zona de comentarii, în speță userilor abuzivi.

În practică, au apărut situații de comentarii cu conținut vulgar, cu înjurături sau expresii triviale ori chiar discriminatorii. Partea reclamată susține că a cenzurat, de o manieră graduală, conform propriilor convingeri privind limitele libertății de expresie. Dacă ideea comentariului era valoroasă, validă sau măcar relevantă, se eliminau doar cuvintele jignitoare, iar dacă în întregul său se dovedea un comentariu inadmisibil, era cenzurat cu totul. La repetarea unor asemenea practici, userii erau atenționați de moderator, într-o fază ulterioară suspendați, iar mai apoi șterși (banați) cu totul, tăindu-li-se dreptul la a comenta.

11. Portalul eBihoreanul.ro a publicat un Regulament general de utilizare a site-ului, un Regulament cu reguli clare privind postarea comentariilor pe portalul propriu și a implementat un sistem de cenzurare automată a expresiilor vulgare, dar și un sistem de raportare a mesajelor abuzive (fila 30 la dosar), prin care utilizatorii pot reclama ușor administratorului site-ului orice comentariu inadecvat.

„Măsurile vizează instaurarea unui climat civilizat în dezbaterile publice, cu respectarea drepturilor și obligațiilor cetățenești ale tuturor "actorilor" vizați, așa cum sunt ele definite de CEDO. Principala noutate o constituie implementarea, în dreptul fiecărui comentariu, a unui buton de raportare/reclamare a comentariilor considerate excesive, de către oricare dintre userii înregistrați. Prin accesarea linkului „Raportează”, utilizatorului i se deschide o fereastră cuprinzând un formular prin care poate transmite administratorului site-ului motivele reclamației și poate intra în legătură directă cu moderatorii.

*Noile măsuri, care doresc să sprijine instaurarea decenței, civilității și bunului simț în dezbaterile publice generate de subiectele **BIHOREANULUI**, sunt inspirate de seturile de principii și reguli izvorâte din jurisprudența națională și cea a CEDO în materia libertății de exprimare în spațiul online”, acestea au fost declarațiile publice făcute de subscrisa pe propriul site (fila 30 la dosar), puse în practică pas cu pas.*

Ca atare, au un Regulament (fila 31 la dosar), care interzice explicit **"comentariile vulgare, ofensatoare sau discriminatorii, cele care conțin atacuri la persoană, injurii, trivialități, amenințări, insulte, cuvinte obscene, instigări la încălcarea legii, la violență sau ură, inclusiv la adresa autorilor articolelor"** (art. 4).

Acest Regulament stabilește măsurile care se vor aplica, în mod gradual: **"Postările care încalcă prezentul regulament vor fi, după caz, editate, cenzurate sau șterse, iar în situația în care un utilizator încalcă în repetate rânduri regulamentul, acesta nu va mai avea dreptul de a posta comentarii pe site-ul www.eBihoreanul.ro. în anumite situații, administratorul poate dezactiva total modul de comentarii la unele dintre articolele sau editorialele publicate"** (art. 12).

De asemenea, utilizatorii sunt informați prin regulament, dar și vizual, intuitiv, prin existența unui buton atașat fiecărui comentariu, de faptul că **"orice user poate reclama un comentariu abuziv, folosind butonul de raportare de la finalul comentariilor și formularul de contact de pe site"** (art. 15), cu link la regulamentul site-ului (*fila 33 la dosar*).

Raportarea este una **efectivă și rapidă**, cererea de moderare a comentariului vizat fiind receptată atât de Sistemul de Management al Conținutului site-ului, dar și **transmisă instantaneu pe adresa de email a redacției**, care este urmărită permanent de personalul redacțional, astfel încât intervenția moderatorului în editarea sau cenzurarea comentariului este rapidă. Mai mult, atunci când angajații apreciază că nu se impune cenzurarea unui anume comentariu, autorul reclamației este informat printr-un email de răspuns cu privire la decizia redacției (*fila 34 la dosar*).

Implementarea acestui set de măsuri, coroborată cu moderarea mult mai rapidă și fermă a comentariilor cu conținut defăimător, au dus - ca efect - la **eliminarea promptă** a mesajelor care intră în categoria așa-numitului limbaj al urii sau al mesajelor care incită la violență, precum și a celor care încălcau drepturi ale persoanelor privind reputația, viața personală, dar și la eliminarea publicării unor date personale.

12. Pe portal **nu mai apar mesaje** precum cele considerate în trecut de CNCD ca fiind discriminatorii. Sute de mesaje sunt cenzurate prin intervenția umană a moderatorilor, iar în prezent **33 de utilizatori** sunt eliminați definitiv, nemaivând dreptul de a comenta pe site-ul eBihoreanul.ro, ca urmare a abuzurilor de exprimare săvârșite în trecut și a neconformării la prevederile regulamentului (*fila 24 la dosar*). În paralel, pe portal a fost publicat un document intitulat **Termeni si condiții** de utilizare a site-ului, care cuprinde regulile generale de utilizare, elemente de răspundere, condițiile de postare a comentariilor și regulile privind moderarea acestora, regulile privind prelucrarea datelor cu caracter personal, astfel încât utilizatorii să fie în cunoștință de cauză cu privire la drepturile și obligațiile lor (*fila 36 la dosar*).

13. În consecință, apreciază că a introdus și gestionează proceduri efective și mecanisme adecvate de păstrare a echilibrului în zona de comentarii din subsolul articolelor online, astfel cum sunt cerințele stipulate de jurisprudența europeană în materie, protejând atât dreptul la informare al cetățenilor, cât și libertățile individuale, inclusiv normele de conviețuire pașnică între etnii.

Reclamata susține faptul că a luat **măsura ștergerii** (eliminării din zona publică a site-ului) a tuturor mesajelor considerate discriminatorii, intolerante, ofensatoare, exemple atașate (*fila 47 din dosar*), mesajele au fost cenzurate sau scoase cu totul de la publicare prin debifare, astfel **că ele nu mai pot fi citite de public și, ca atare, nu mai generează dezbateri.**

14. Solicită Consiliului să constate că o eventuală **sanțiune aplicată ar fi nejustificată si disproporționată**, în primul rând **prin prisma libertății de exprimare**. În calitate de jurnaliști, trebuie să manifeste o atitudine de promovare a libertății cuvântului, de neîngrădire a libertății de exprimare, indiferent de mijloacele de comunicare.

V. Motivele de fapt și de drept

15. **În fapt**, Colegiul director reține comentariile discriminatorii la adresa comunității de etnie maghiară.

16. **În drept**, în soluționarea prezentei sesizări, apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la declarațiile părții reclamate. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare, se urmărește protejarea demnității umane a cetățenilor români aparținând minorității maghiare din România.

11. Protecția demnității unei persoane aparținând unui grup etnic, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios,
- or, un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup etnic – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

12. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și pluraliste. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

13. În speța de față se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, având în vedere conținutul unor comentarii necenzurate, întrucât a crează o atmosferă ostilă, degradantă umilitoare la adresa cetățenilor români aparținând minorității maghiare, potrivit art. 15 din O.G. 137/2000, care prevede următoarele:

„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist - șovină, de instigare la ură rasială sau națională ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.

14. Având în vedere faptul că petiția face referire la încălcarea dreptului la demnitate personală așa cum este prevăzut de art. 15 din OG. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, informațiile ce trebuie analizate în acest sens de către Colegiul director al CNCD sunt afișate pe site-ul www.eBihoreanul.ro.

15. Sintetizând, informațiile postate pe site-ul www.eBihoreanul.ro nu pot fi încadrate ca fapte de discriminare în accepțiunea art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000R, însă comentariile ce au urmat acestor informații au un caracter discriminatoriu, astfel conchidem că reclamatul avea obligația instituirii unei metode de filtrare a comentariilor ce urmau a fi postate de către cititorii informațiilor în cauză.

Comentariile (...) **țigani albi ce sunteți (...)**

- (...) **am scos „oameni,, din voi (...)**
- **Mergeți în Ungaria și faceți-vă acolo clase deșteptilor (...)**
- **Individ cu un creier rudimentar, primitiv (...)**
- (...) **udemeriștii (indivizi necinstiți, retrograzi cu mentalități bolnave)**

- (...) **cum ar mai băga ei baioneta armei în burta româncelor gravide, așa cum au făcut și strămoșii lui! Noi nu uităm, dar nici nu iertăm! Oricum, nu în felul în care vreți voi**” sunt de natură a aduce atingere demnității unei categorii de persoane, în speță cetățenilor români aparținând minorității maghiare.

16. Colegiul director recomandă reclamatului să depună toate diligențele necesare instituirii unei metode de filtrare a comentariilor cititorilor, prin obligarea acestora de a se înregistra pe site, nu numai numele.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată;
2. Recomandă reclamatului să depună toate diligențele necesare instituirii unei metode de filtrare a comentariilor cititorilor, prin obligarea acestora de a se înregistra pe site, nu numai numele.
3. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

VII. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – membru

DINCĂ ILIE – membru

HALLER ISTVÁN – membru

JURA CRISTIAN – membru

LAZĂR MARIA – membru

LUMINIȚA GHEORGHIU – membru

POPA CLAUDIA SORINA – membru

Data redactării 06.02.2020;

Redactat și motivat de F.V., P.C.S.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal de 15 zile, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de**

discriminare și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.